

Naturvernforbundet i Møre og Romsdal

6630 TINGVOLL

Deres ref

Vår ref

Dato

22/2100-6

1.september 2022

Avgjørelse av klage på vedtak om lisensfelling av jerv i region 6 i 2022-2023

Klima- og miljødepartementet viser til klage fra Naturvernforbundet av 13. juni 2022 på rovviltnemnda i forvaltningsregion 6 (Trøndelag, Møre og Romsdal) sitt vedtak av 23. mai 2022 om av kvote for lisensfelling av jerv i region 6 i 2022-2023.

Klima- og miljødepartementet opprettholder rovviltnemndas vedtak om en startkvote på 26 jerv, hvorav 13 kan være hunndyr, og en reservekvote på 8 jerv, hvorav 4 kan være hunndyr. Departementet opprettholder også fordelingen av startkvoten mellom lisensfellingsområdene som vedtatt av nemnda. Departementet finner derimot at fastsatt hunndyrkvote på 8 jerv innenfor forvaltningsområdet for jerv i regionen er så høy at det kan bli vanskelig å nå fastsatt bestandsmål. Departementet reduserer derfor hunndyrkvoten innenfor forvaltningsområdet for jerv, slik at det av startkvoten maksimalt kan felles 5 hunndyr innenfor forvaltningsområdet for jerv. Ett av disse hunndyrene kan felles innenfor forvaltningsområdet for jerv i Møre og Romsdal. Dette er i samsvar med Miljødirektoratets faglige anbefaling.

Departementet opprettholder nemndas vedtak når det gjelder størrelsen på reservekvoten på 8 jerv, hvorav 4 kan være hunndyr. Departementet endrer vilkår for bruk av reservekvoten slik at denne først kan benyttes innenfor forvaltningsområdet for jerv dersom kommende overvåkingsrapport om jerv i 2022 fra Rovdata viser at antall ynglinger overstiger det fylkesvise forvaltningsmålet for forvaltningsområdet, og det foreligger påviste skader i området i løpet av beitesesongen 2022. Dette er i samsvar med Miljødirektoratets faglige anbefaling. Departementet understreker at det stilles krav til stor grad av varsomhet fra rovviltnemnda ved eventuell vurdering om bruk av reservekvote.

Departementet har i sin avgjørelse lagt vekt på skadehistorikken og skadepotensialet knyttet til jerv i region 6, og finner at det foreligger et skadepotensial, jf. naturmangfoldloven § 18 første ledd bokstav b. Departementet finner at den vedtatte kvoten ikke truer bestandens overlevelse, og at det ikke er andre tilfredsstillende løsninger enn uttak gjennom lisensfelling.

Klagen er delvis tatt til følge.

Saksgang

Roviltnemnda i forvaltningsregion 6 vedtok 23. mai 2022 en kvote for lisensfelling av jerv for lisensfellingsperioden 2022-2023. Vedtaket ble påklaget av Naturvernforbundet 13. juni 2022. Roviltnemnda behandlet klagen 30. juni 2022, og opprettholdt sitt vedtak. Saken ble oversendt Klima- og miljødepartementet 30. juni 2022 for endelig avgjørelse. Miljødirektoratet ga sin faglige tilråding for lisensfelling kvoten av jerv for hele Norge 11. august 2022.

Naturvernforbundet ba i brev av 19. august 2022 om oppsettende virkning av vedtaket i den delen som gjelder forvaltningsområdet i Møre og Romsdal.

Klagers anførsler

Klager mener kvoten er for stor og at de grunnleggende prinsippene knyttet til ordningen med reservekvote er feil. Det vises til at det de siste årene er felt så mye jerv at det nå ikke er rom for noen kvote. Det anføres at nemnda må gjøre vedtak om jervekvoten på et tidspunkt da en del opplysninger om bestanden av jerv mangler. Klager viser til at verken på tidspunktet administrasjonen må lage saksframlegget eller på møtetidspunktet vet en alt om hvor mange ynglinger det har vært av jerv. Klager viser til at ut fra tilgjengelig informasjon på vedtakstidspunktet, så var bestanden/antall ynglinger helt i tråd med forvaltningsplanen for Møre og Romsdal etter uttak av en yngling i vår. Det vises til at det er Møre og Romsdal og Oppland som har mesteparten av den sørvestlige bestanden av jerv og at det ikke var registrert noen ynglinger i Oppland på det aktuelle tidspunktet. Klager mener det ikke foreligger noe overskudd av jerv som kan felles i denne delbestanden. Når det gjelder andelen med ynglinger av jerv som skal finne sted i Trøndelag, viser klager til at det på det aktuelle tidspunktet kun var registrert to ynglinger i jerveprioritert område, mens forvaltningsplanen legger opp til sju årlige ynglinger. Klager mener derfor at det ikke er grunnlag for å tildele en kvote for lisensfelling i noen områder i region 6.

Det vises for øvrig til klagen i sin helhet.

Roviltnemndas vurdering

Roviltnemnda fattet følgende vedtak den 23. mai 2022:

«Med hjemmel i Naturmangfoldlovens § 18, første ledd, bokstav b og § 77, jf. rovviltforskriftens § 10, jf. §§ 1, 3 og 7, fatter rovviltnemnda i region 6 Midt-Norge følgende vedtak om lisensfelling av jerv innenfor region 6 i 2022/2023:

- Kvoten settes til totalt 34 jerver som deles opp i en startkvote og en reservekvote:
 - o Startkvote på 26 jerver hvorav 13 kan være tisper
 - o Reservekvote på 8 jerver hvorav 4 kan være tisper
- Av startkvoten kan det maksimalt felles 8 tisper innenfor forvaltningsområdet for jerv i region 6.
- Restkvote skal tas ut av miljøforvaltningen så langt det lar seg gjøre i henhold til rovviltforlikets punkt 2.2.4 og 2.2.5.

Nærmere kvote- og områdeavgrensning følger av dette vedtaket. Lisensfellingen iverksettes for å forhindre fremtidige skader på bufe. Lisensfellingsperioden er fra og med 10. september 2022 til og med 15. februar 2023. Fordelingen av startkvoten på 26 jerver mellom lisensfellingsområdene er som følger:

1. Forvaltningsområdet for jerv i Møre og Romsdal:

Kvote på 2 jerver

2. Prioriterte beiteområder i Møre og Romsdal

Kvote på 5 jerver

3. Prioriterte beiteområder i Trøndelag

Kvote på 10 jerver.

I perioden fra 10. september 2022 til og med 15. januar 2023 deles området inn i to delområder, med følgende fordeling av kvoten:

3A: områdene nord for Trondheimsfjorden og vest for E6 – 4 jerver

3B: områdene sør for Trondheimsfjorden og E14 – 6 jerver

Fra og med 16. januar 2023 slås delområdene sammen til ett kvoteområde, og eventuell gjenværende kvote kan da jaktes på i hele området.

4. Forvaltningsområdet for jerv i Trøndelag

Kvote på 9 jerver.

I perioden fra 10. september 2022 til og med 15. januar 2023 deles området inn i tre delområder, med følgende fordeling av kvoten:

4A: Områdene nord for Imsdalsvassdraget, vassdraget Grønningen, Skjeldbreien og Holden – 3 jerver

4B: Områdene mellom for Imsdalsvassdraget, vassdraget Grønningen, Skjeldbreien og Holden og E14 - 3 jerver

4C: Områdene sør for E14 – 3 jerver

Fra og med 16. januar 2023 slås delområdene sammen til ett kvoteområde, og eventuell gjenværende kvote kan da jaktes på i hele området.

Det kan tildeles fra reservekvoten hvis en eller flere av følgende kriterier er oppfylt:

- For at det skal tildeles fra til områder innenfor forvaltningsområdene for jerv i region 6 må det fylkesvise bestandsmålet være oppfylt innenfor forvaltningsområdet (3 ynglinger i Møre og Romsdal og 7 ynglinger i Trøndelag).*
- For at det skal tildeles fra reservekvoten til områder både utenfor og innenfor forvaltningsområdene for jerv i region 6 skal opplysninger i årsrapport fra Rovdata (publiseres ca. 1. oktober 2022) om yngleregistreringer av jerv i 2022 legges til grunn sammen med oppdatert informasjon om skader forvoldt av jerv på bufe og tamrein beitesesongen 2022.
 - o Regionens bestandsmål på 10 årlige ynglinger skal være oppfylt.*
 - o Tildeling av reservekvoten skal skje til områder med skader forvoldt av jerv beitesesongen 2022.»**

Ved behandling av klagen vedtok rovviltnemnda følgende:

«Rovviltnemnda viser til at klagen har innkommet innen fristen. Det anses at Naturvernforbundet har rettslig klageinteresse i henhold til forvaltningsloven § 28.

Rovviltnemnda legger til grunn at nemnda har hatt tilgang til den nødvendige og eksisterende kunnskap for å fatte et gyldig vedtak om kvotens størrelse og fordeling av kvote mellom delområdene. jf. nml. §§ 8 og 10 jf. også fvl. § 17. Rovviltnemnda mener at den innkomne informasjonen etter vedtak om flere ynglinger støtter vedtaket av 23. mai i sak 18/22. Klagen tas etter dette ikke til følge. Rovviltnemnda opprettholder sitt vedtak av 23. mai i sak 18/22, og klagen oversendes dermed Klima og miljødepartementet for endelig avgjørelse, jf. forvaltningsloven § 33, fjerde ledd.»

Miljødirektoratets faglige tilråding

Miljødirektoratet viser i sin faglige tilråding til det juridiske grunnlaget, og de ulike rovviltnemndenes vedtak om lisensfelling av jerv i 2022-2022.

Om bestandssituasjonen skriver direktoratet blant annet følgende:

«NINA-rapport 2031 gir den siste oversikten over verifiserte valpekull av jerv i hver rovviltregion i Norge. I årene 2019-2021 ble det registrert henholdsvis 62, 63 og 60 kull på landsbasis (tabell 3). Av de registrerte kullene er henholdsvis 39, 41 og 38 kull registrert innenfor forvaltningsområde for jerv.

Jervtelleren⁴ på nettsidene til Rovdata, gir en løpende oversikt over de foreløpige tallene for registrerte jervkull sesongen 2022. Per 8. august 2022 er det blitt registrert 49 ungekull av jerv i år, noe som er en betydelig nedgang sett opp mot de tre foregående årene. Av disse kullene er det foretatt⁵ ekstraordinære uttak på hilokaliteter i prioriterte beiteområder. I kommunene Luster, Opdal, Surnadal og Tana

er det tatt ut ett mordyr og samtlige valper på kjente hilokaliteter, i tillegg er to årssvalper tatt ut fra et hi i Engerdal kommune. Uttakene er utført av Statens Naturoppsyn etter beslutninger fra Miljødirektoratet våren 2022. Det er til nå i år registrert 31 kull innenfor forvaltningsområdene for jerv på landsbasis. Det er kun i region 5 at det er registrert flere kull enn måltallet for regionen innenfor forvaltningsområdet inneværende år.»

Om antall individer skriver Miljødirektoratet at:

«Fellesrapporten "Bestandsstatus for store rovdyr i Skandinavia 3-2021" (Mattisson et al. 2021) gir den siste oversikten over verifiserte valpekull av jerv i Skandinavia, fordelt mellom Norge og Sverige. Det ble i 2021 påvist 160 valpekull av jerv: 100 i Sverige og 60 i Norge. Den skandinaviske jervebestanden i 2021 beregnes til 1 023 jerv som er ett år eller eldre. Den norske delen av bestanden ble anslått til 386 individer og var omtrent uendret fra tilsvarende beregning for 2020, mens den svenske delen av bestanden i 2021 var sju prosent lavere enn i for 2020.

Med bruk av en alternativ metode, innsamling av DNA, ble det påvist i alt 322 individer i Norge i 2021. Fordelingen av de påviste individene fremgår av tabell 4. Ved bruk av en romlig fangst-gjenfangst modellering basert på DNA-dataene ble bestanden av jerv i Skandinavia estimert til å være mellom 1013 og 1126 individer i overvåkingsperioden 2021 (95% sannsynlig intervall), hvorav 358 til 418 individer i Norge og 639 til 724 individer i Sverige.»

Miljødirektoratet viser også til at antall identifiserte individer fra DNA-analysene i region 6 i 2020 og 2021 var henholdsvis 66 og 69 dyr om man ser på det geografiske midtpunktet av registreringene, henholdsvis 61 og 62 om man kun ser på de som ble registrert i region 6, og henholdsvis 19 og 13 om man ser på registreringene delt mellom region 6 og naboregion/naboland.

Miljødirektoratet viser i sin faglige tilråding til kjent avgang av jerv i Norge og i Skandinavia. I Norge var det i 2021/2022 (1. april-31. mars) en avgang på 42 dyr under skadefelling, 60 dyr under lisensfelling og 8 under annen avgang. Per 15. juli 2022 var det registrert en avgang på 19 dyr i 2022/2023 (fra 1. april). Direktoratet viser til at det i perioden fra 1. april 2021 til 31. mars 2022 ble registrert 112 døde jerver i Norge, og 9 døde jerver i Sverige. Fra 1. april til 15. juli 2022 er det registrert 21 døde jerver, 19 i Norge og to i Sverige. Direktoratet har ikke data for felling av jerv i Finland og Russland.

Miljødirektoratet sier følgende om vilkåret om andre tilfredsstillende løsninger:

«I vurderingen av vilkåret skal prinsippet om arealdifferensiert forvaltning, veie tungt. I rovviltforliket fra 2011 framgår det at soneinndelingen må forvaltes tydelig. Forebyggende tiltak skal være det primære tiltaket for å avverge skader innenfor forvaltningsområdene. Samtidig er det vanskeligere å gjennomføre like effektive tiltak, når det kommer til tamreindrift. Og i områdene med helårs tamreindrift vil vilkåret trolig kunne anses oppfylt uavhengig av områdets prioritet.

Terskelen for å tillate felling innenfor forvaltningsområdene for jerv skal generelt være høyere enn utenfor sonen. Lisensfelling innenfor forvaltningsområdene for jerv bør som hovedregel ikke iverksettes før bestandsmålet er nådd. Det er også et mål at eventuelle uttak innenfor sonen ikke er til hinder for å kunne oppnå bestandsmålet innenfor sonen også påfølgende sesong.»

Miljødirektoratet har også gjort en vurdering av bestandens overlevelse:

«Den norske bestanden av jerv er del av en større sammenhengende fennoskandisk bestand med forgreininger også videre inn i Russland. Vurdering av bestandens overlevelse må derfor ses i sammenheng med dette. Kunnskapen om den skandinaviske bestanden er god, for de finske og særlige russiske delene av den felles bestanden av jerv, har vi ikke samme kunnskapsnivå, men det er ingen tvil om at også jerven i Troms og Finnmark er del av en større sammenhengende bestand som deles med nabolandene.

Overvåkingen av jerv er felles for Norge og Sverige, og foregår etter to uavhengige metoder; hiinventering og DNA-analyse av innsamlede skitprøver på vinteren. Om man sammenligner resultatene fra de to ulike metodene ser man at de kommer til omtrent samme resultat. God overensstemmelse mellom de to metodiske tilnærmingene er betryggende, og tyder på at vi har god oversikt over størrelsen til jervebestanden i Skandinavia. Begge metodene tilsier at den felles svensk-norske bestanden mest sannsynlig besto av i overkant av 1000 dyr, med en overvekt av bestanden registrert i Sverige i 2021. Et samlet uttak av dyr tilsvarende nemndenes vedtak vil etter vår vurdering ikke kunne true bestandens overlevelse. Forutsatt at den svenske forvaltningen fortsetter med en mengde uttak på samme nivå som de senere år.»

I sin faglige tilrådning skriver Miljødirektoratet dette om den sørvestnorske delbestandens tilstand:

«Den norske jervebestanden er delt inn i ulike genetiske delpopulasjoner. En av disse er den sørvestnorske bestanden, som er liten og relativt isolert. Den har sitt opphav i områdene sør for Trondheimsfjorden og vest for grenselinjen som utgjøres av E6 fra Trondheim til Ulsberg og videre langs Rv3 nedover Østerdalen i Hedmark. Forvaltningen har i en årrekke vært opptatt av å sikre god forbindelse mellom den sørvestnorske delbestandens og den større østlige og nordlige bestanden for å forhindre isolasjon og genetisk utarming. Overvåkingen tyder på at det i de senere årene har vært en tilstrekkelig genflyt mellom delbestandene. Direktoratet mener imidlertid at det fremdeles er viktig å sikre tilstrekkelig gode muligheter for genetisk interaksjon gjennom en bevisst soneforvaltning og bestandsregulering gjennom lisensfelling. Noe som tilsier at det bør være en særlig høy terskel for uttak av jerv innenfor jervesonene i den sørvestnorske delbestandens leveområder.»

Direktoratet omtaler i tilrådingen en vurdering av kvoten opp mot bestandsmålet:

«Vi kan konstatere at antall kull i den norske delen av bestanden har ligget noe over det nasjonale bestandsmålet på 39 årlige kull av jerv i perioden 2019-2021 (tabell 3). Antall kull registrert innenfor forvaltningsområdene for jerv har i samme periode ligget nær det nasjonale måltallet, men med betydelige regionale variasjoner målt mot de regionale måltallene.

Det er videre kjent at lisensfelling av jerv over tid ikke har vært tilstrekkelig effektiv til å bidra til en regulering av bestanden ned til bestandsmålene, og ekstraordinære uttak av jerv for å redusere skadepotensialet, særlig i beiteprioriterte områder har blitt iverksatt årvisst dels under og dels i etterkant av lisensfelling. Det er vår vurdering at effektiviteten til lisensfelling er inne i en positiv utvikling, i alle fall i deler av landet, og det er derfor viktig å styre fellingsaktiviteten mot beiteprioriterte områder med skadeproblematikk.

23 av de 60 jervene som ble felt av lisensjegere sesongen 2021/2022 ble felt innenfor forvaltningsområdene, hvorav 5 voksne hunndyr i Oppland. Foreløpige data over ynglinger våren 2022 tilsier at det vil bli færre ynglinger i år, enn hva som har vært påvist de siste årene. Etter vår vurdering gir de foreløpige dataene for ynglinger inneværende sesong samt kunnskap om felte dyr de siste sesongene grunn til å være mer restriktive med å åpne for lisensfelling innenfor forvaltningsområdene for jerv enn hva nemndene i sum legger opp til. Og vi vil anbefale Klima- og miljødepartementet å redusere kvotene som er satt innenfor forvaltningsområdene for jerv i region 5, 6 og 8, ved endelig fastsettelse av kvotene.»

I tilrådingen framgår det også noen konkrete anbefalinger for region 6:

«Innenfor forvaltningsområdene er det satt en startkvote på 2 dyr i Møre og Romsdal og på 9 dyr i Trøndelag (fordelt på tre delområder), hvorav total 8 kan være hunndyr. Etter vår vurdering er hunndyrkvoten for forvaltningsområdene satt så høyt at det er lite sannsynlig at den vil kunne bli begrensende. Vi vil anbefale KLD å redusere hunndyrkvoten til 5 hunndyr for forvaltningsområdene.

I Møre og Romsdal er forvaltningsområdet redusert etter at Øvre Sunndal ble tatt ut av forvaltningsplanen som jerveområde. Det vil etter direktoratets vurdering være vanskelig å opprettholde en stabil delbestand med 3 årlige ynglinger innenfor dagens forvaltningsområde, slik forvaltningsplanen legger opp til. Vi mener derfor en bør være tilbakeholden med å gi lisensfellingskvote innenfor forvaltningsområdet for jerv i Møre og Romsdal. Og vi anbefaler at KLD setter en hunndyrkvote, begrenset til maksimalt 1 hunndyr for forvaltningsområdet i Møre og Romsdal.

I tillegg er det avsatt en reservekvote på 8 dyr hvorav 4 voksne hunndyr. Vi vil anbefale at KLD fastsetter et strengere kriterier for å tildele dyr fra reservekvoten innenfor forvaltningsområdene, ved at det settes vilkår om at dyr fra reservekvoten kun kan tildeles til områder der antall ynglinger i den endelige bestandsrapporten

overstiger forvaltningsmålet for forvaltningsområdet, og at det er påvist skader i området.»

I sin faglige tilråding konkluderer Miljødirektoratet blant annet slik:

«Miljødirektoratet legger til grunn at Norges del av den skandinaviske jervebestanden skal forvaltes slik at bestanden holdes nær bestandsmålene for hver av regionene og nær det samlede nasjonale bestandsmålet på 39 årlige ynglinger.

Miljødirektoratet vurderer at den totale lisensfellingskvoten i Norge, er satt høyt. Det må forventes at en eventuell effektivering av hele den vedtatte kvoten, vil gi en betydelig reduksjon i den norske delbestanden av jerv. Direktoratet vurderer det som sannsynlig at nasjonale bestandsmålet ikke vil kunne nås kommende sesong, dersom vedtakene som er fattet av rovviltneemndene samlet sett effektueres i sin helhet. Det er imidlertid sett i lys av kjent fellingsstatistikk, svært lite sannsynlig at kvotene som er vedtatt vil bli effektuert under lisensfelling. Direktoratet bemerker at det er positivt at interesse for lisensfelling av jerv og aktive jegere har bidratt til flere jerv felt på lisensfelling. Vi mener det er viktig å fortsatt styre fellingsaktivitet til de områder som kan begrense skader forårsaket av jerv.

Det har det blitt praktisert en tilnærming der kvotene i seg selv ikke skal virke begrensende for adgangen til lisensfelling av jerv i beiteprioriterte områder i de fleste regionene. Dersom dette fortsatt legges til grunn må fastsettelse av kvoter innenfor forvaltningsområdene etter vår vurdering være mer restriktiv. Den samlede kvoten for jerv innenfor forvaltningsområdene er for kommende sesong satt til maksimalt 75 dyr hvorav 45 hunndyr. Denne bør etter vår vurdering nedjusteres kraftig.

Konkret vil vi anbefale Klima- og miljødepartementet å redusere hunndyrkvotene som er satt innenfor forvaltningsområdene for jerv i region 6 og 8 ved endelig fastsettelse av kvotene. For region 5 er det usikkert om det er juridisk grunnlag for felling av jerv i deler av områdene som nemnda har vedtatt å åpne for lisensfelling, og vi anbefaler at KLD fastsetter områdeavgrensning for lisensfellingen som foreslått av sekretariatet til rovviltneemnda i region 5.»

Departementet viser ellers til den faglige tilrådingen i sin helhet.

Klima- og miljødepartementets vurdering

Rettslige utgangspunkter og naturmangfoldloven § 5 og §§ 8-12

Saken er behandlet etter naturmangfoldloven (nml.) §§ 18 og 77 og rovviltforskriften §§ 3, 4, 7 og 10. Videre har departementet, i henhold til nml. § 7, lagt prinsippene i nml. §§ 8 til 10 og 12 til grunn som retningslinjer. Det samme gjelder nml. § 14 om andre viktige samfunnsinteresser. Prinsippet i nml. § 11 anses ikke som relevant i denne saken fordi det ikke er aktuelt å stille fordyrende vilkår.

Også forvaltningsmålet for arter i nml. § 5 er trukket inn skjønnsvurderingen. På rovviltfeltet må forvaltningsmålet etter nml. § 5 sees i sammenheng med de vedtatte bestandsmålene som Stortinget har fastsatt for de fire store rovdyrartene, og skal forstås slik at det ikke er til hinder for en geografisk differensiert rovviltforvaltning, jf. Ot.prp. nr. 52 (2008-2009) s. 376. Nml. § 5 og prinsippet om en geografisk differensiert rovviltforvaltning er konkretisert i rovviltforskriften §§ 3 og 4 og de regionale forvaltningsplanene for rovvilt. De nasjonale bestandsmålene er fordelt på de åtte forvaltningsregionene for rovvilt, jf. rovviltforskriften § 4. For region 6 er det fastsatt mål om 10 årlige ynglinger av jerv.

Kunnskapsgrunnlaget er i hovedsak basert på eksisterende og tilgjengelig kunnskap, og departementet anser at kravet i nml. § 8 er oppfylt. Departementet vurderer at det foreligger tilstrekkelig kunnskap i saken, og føre-var-prinsippet i nml. § 9 får derfor mindre betydning.

Departementet skal ta stilling til om det skal tildeles en lisensfellingskvote for jerv i region 6 for sesongen 2022/2023, for å begrense veksten og/eller utbredelsen av jervebestanden, jf. rovviltforskriften § 10, som vedtatt av rovviltnemnda i region 6 i vedtak 23. juni 2022. Lisensfelling hjemles i nml. § 18 første ledd bokstav b eller c, jf. rovviltforskriften § 2 bokstav g. Nml. § 18 andre ledd stiller som vilkår at vedtak bare kan treffes hvis uttaket ikke truer bestandens overlevelse og formålet ikke kan nås på annen tilfredsstillende måte.

Vurdering av vilkåret om at uttaket ikke må true bestandens overlevelse

Det følger av nml. § 18 andre ledd at vedtak etter bestemmelsens første ledd bokstav a til f bare kan treffes hvis uttaket ikke truer bestandens overlevelse. Vilkåret må vurderes konkret i den enkelte sak, og terskelen kan tenkes å variere avhengig av blant annet fellingsgrunnlaget og kunnskapsgrunnlaget, jf. HR-2021-662-A, som gjaldt tre vedtak fra Klima- og miljødepartementet om lisensfelling av ulv. Eventuell usikkerhet om den fremtidige utviklingen av en bestand har betydning i vurderingen, og det ligger en viss margin i begrepet «truer» bestandens overlevelse, jf. HR-2021-662-A.

Når det gjelder effekten av påvirkninger, jf. nml. § 10, foreligger det årlige rapporter om bestandsstatus og annen vitenskapelig kunnskap som gir betydelig kunnskap om den samlede belastningen rovdyrartene utsettes for. Det forekommer enkelte påkjørsler og tilfeller av sykdom, samt at det skjer noe ulovlig jakt på store rovdyr i Norge, men hoveddelen av avgangen skjer gjennom kvotejakt, lisensfelling og skadefelling. Årlige bestandsregistreringer, samt utstrakt bruk av DNA-analyser, samt at store deler av avgangen er regulert gjennom statlig myndigheters kvotefastsettelse for uttak, gjør at det foreligger god oversikt over den samlede belastningen.

Departementet viser til Miljødirektoratets redegjørelse for bestandssituasjonen i den faglige tilrådingen. Miljødirektoratets vurdering er at et samlet uttak av dyr tilsvarende nemndenes vedtak ikke vil true bestandens overlevelse. Departementet legger vurderingen til grunn, og finner at vilkåret om at uttaket ikke må true bestandens overlevelse er oppfylt for kvoten som er vedtatt av rovviltnemnda for region 6, jf. nml. § 18 andre ledd.

Vurdering av vilkåret om at uttaket må avverge skade

Etter nml. § 18 første ledd bokstav b kan uttak av jerv tillates for å «avverge skade» på blant annet husdyr og tamrein. Nml. § 18 er utformet med sikte på å gjennomføre Bernkonvensjonen artikkel 9 nr. 1, jf. lovens forarbeider (Ot.prp. nr. 52 (2008-2009)). I begrepet «avverge» ligger at fellingen kan skje som et forebyggende tiltak, jf. HR-2021-662-A. I lys av Bernkonvensjonen må det stilles visse minstekrav til skadenes alvorlighet og omfang, jf. HR-2021-662-A.

Som det fremgår av sekretariatets saksframlegg til rovviltnemndas vedtak 23. mai 2022, ble det i 2021 påvist 98 sau og lam og 39 tamrein tapt til jerv i region 6. Videre viser departementet til at det i region 6 ble utbetalt erstatning for 2262 sau/lam som tapt til jerv i 2021 og 1385 tamrein i reindriftsåret 2020-2021 (kilde: Rovbase). Departementet legger til grunn at det er stor sannsynlighet for at det også vil oppstå skader av et visst omfang og av en viss alvorlighetsgrad på sau og tamrein i 2022 og 2023, og finner at vilkåret i nml. § 18 første ledd bokstav b om å avverge skade er oppfylt.

Vurdering av vilkåret om at formålet ikke kan nås på en annen tilfredsstillende måte

Det er i tillegg et vilkår at formålet ikke kan nås på annen tilfredsstillende måte, jf. nml. § 18 andre ledd. I vurderingen av vilkåret vil prinsippet om geografisk differensiert forvaltning veie tungt. Av rovviltforliket 2011 (Stortingets vedtak 687 i behandlingen av dokument 8:163 S (2010-2011)) framgår det at soneinndelingen må forvaltes tydelig. Dette innebærer at beitenæring skal tilpasses rovvilt i de områder der rovvilt har prioritet, mens det i prioriterte beiteområder skal være lav terskel for å tillate uttak av rovdyr som gjør skade på beitedyr.

Departementet understreker at det fortsatt skal arbeides aktivt med effektive forebyggende tiltak, som tidlig nedsanking av sau/lam, i områder rovviltnemndene har prioritert for yngling av jerv. Forebyggende tiltak skal være det primære tiltaket for å avverge skader i slike områder. Samtidig ser departementet at det er vanskeligere å gjennomføre like effektive tiltak som skiller beitedyr og jerv i tid og rom når det kommer til tamrein.

Departementet mener det ut fra føringene i rovviltpolitikken ikke foreligger andre tilfredsstillende løsninger enn å vedta kvote for lisensfelling av jerv i region 6, også i områder prioritert til jerv i regionen, jf. nml. § 18 andre ledd.

Samlet vurdering

Departementet viser til Miljødirektoratets faglige vurdering der de skriver at den totale lisensfellingkvoten for jerv i Norge er satt høyt. Deres vurdering er at en eventuell effektivering av hele den vedtatte kvoten, vil gi en betydelig reduksjon i den norske delbestanden av jerv. Som direktoratet skriver, viser kjent fellingsstatistikk at det er svært lite sannsynlig at kvotene blir fylt. Dersom vedtakene fra nemndene skulle bli effektuert, vurderer derimot direktoratet det som sannsynlig at de nasjonale bestandsmålet ikke nås kommende sesong. I direktoratets faglige tilråding sies det at foreløpige tall som tilsier færre ynglinger i år enn de siste årene, samt kunnskap om felte dyr de siste sesongene, gir grunn til å være mer restriktive med å åpne for lisensfelling innenfor forvaltningsområdene for jerv enn det

nemndene i sum legger opp til. Konkret anbefaler Miljødirektoratet blant annet å redusere hunndyrkvota innenfor forvaltningsområdene for jerv i region 6.

I kommentarene til rovviltforskriften § 7 andre ledd går det fram at ved vurdering av kvote for lisensfelling skal rovviltnemnda gjøre en samlet vurdering av bestandsstatus og forventede utvikling og sannsynliggjøre at bestanden etter neste yngling fortsatt vil oppfylle det nasjonalt fastsatte bestandsmålet for regionen. Region 6 har et regionalt bestandsmål på 10 årlige ynglinger. I 2021 ble det registrert 17 ynglinger i regionen, hvorav 2 ble avlivet ved hiuttak. Departementet viser til at foreløpig antall registrerte ynglinger av jerv i region 6 så langt denne sesongen per 22. august 2022 var 12 ynglinger. To av disse, en yngling i Oppdal og en yngling i Surnadal, er tatt ut.

Nemndas startkvote åpner opp for felling av inntil 11 jerv innenfor forvaltningsområdet for jerv (2 i Møre og Romsdal og 9 i Trøndelag), hvorav 8 kan være hunndyr. Direktoratets vurdering er at kvoten på antall hunndyr bør reduseres fra 8 til 5. Departementet er enig i denne vurderingen når det gjelder felling av hunndyr i forvaltningsområdene for jerv. Hunndyrkvoten innenfor forvaltningsområdet for jerv i Møre og Romsdal og Trøndelag reduseres dermed fra 8 til 5 hunndyr. Startkvoten vil fortsatt være på 11 dyr med samme fordeling som gitt i nemndas vedtak.

Miljødirektoratet viser i den faglige tilrådingen til at Øvre Sunndal er tatt ut av forvaltningsområdet for jerv, og videre at det vil være vanskelig å opprettholde en stabil delbestand på 3 årlige ynglinger i Møre og Romsdal slik forvaltningsplanen legger opp til. Direktoratet mener derfor at en bør være tilbakeholden med å gi lisensfellingsskvote innenfor forvaltningsområdet for jerv i Møre og Romsdal.

Når det gjelder kvoten innenfor forvaltningsområdet for jerv i Møre og Romsdal, setter departementet, i samsvar med direktoratets faglige råd, en begrensning ved at ett av de to dyrene kan være hunndyr. Dette er som direktoratet anfører i sin faglige tilråding nødvendig for å kunne ivareta en stabil delbestand innenfor det jerveprioriterte området i Møre og Romsdal. Det betyr at ett av de fem hunndyrene på startkvoten kan felles innenfor forvaltningsområdet for jerv i Møre og Romsdal.

Nemnda har satt en reservekvote på 8 dyr, hvorav 4 voksne hunndyr. Departementet viser til at nemnda har vedtatt noen vilkår for bruk av reservekvoten. Miljødirektoratet anbefaler at det fastsettes strengere kriterier for å tildele dyr fra reservekvoten innenfor forvaltningsområdene for jerv. Direktoratet anbefaler mer konkret at det settes vilkår om at det kun kan tildeles reservekvote til områder der antall ynglinger i den endelige bestandsrapporten overstiger forvaltningsmålet for forvaltningsområdet, og at det er påvist skader i området. Som det følger av nemndas vedtak skal opplysninger fra årsrapporten fra Rovdata om yngleregistreringer av jerv i 2022 legges til grunn og regionens bestandsmål på 10 årlige ynglinger skal være oppfylt for at det skal tildeles fra reservekvoten både til områder utenfor og innenfor forvaltningsområdene for jerv i regionen. I tillegg skal oppdatert informasjon om skader forvoldt av jerv på bufe og tamrein beitesesongen 2022 legges til

grunn, og tildeling av reservekvote skal skje til områder med skader forvoldt av jerv beitesesongen 2022. For at det skal tildeles fra reservekvote til områder innenfor forvaltningsområdene for jerv i regionen, har nemnda vedtatt at det fylkesvise bestandsmålet må være oppfylt innenfor forvaltningsområdet (3 ynglinger i Møre og Romsdal og 7 ynglinger i Trøndelag). Departementet er derimot enig med direktoratet i at reservekvoten ikke kan tas i bruk innenfor forvaltningsområdene for jerv i regionen før antall ynglinger overstiger det fylkesvise forvaltningsmålet for forvaltningsområdet jf. kommende overvåkingsrapport fra Rovdata, og det er påvist skader i området i beitesesongen 2022.

Departementet forstår tilrådingen fra direktoratet slik at kvoten ikke vil være til hinder for at bestandsmålet for regionen kan nås neste år dersom det gjøres endringer i kvoten innenfor forvaltningsområdet for jerv i regionen som skissert i dette vedtaket.

Siden kvoten er satt høyt, og det er mulighet for at den ikke blir nådd, kan det ikke påregnes at rovviltforvaltningen skal ta ut den resterende kvoten etter endt lisensfellingsperiode.

Til orientering ble lisensfellingsperioden for jerv nylig endret, slik at perioden nå starter 20. august, jf. brev fra departementet 18. august 2022. Det vil si at nemndenes vedtak om kvote for lisensfelling av jerv i 2022/2023 vil ha virkning fra og med 20. august til og med 15. februar.

Vedrørende krav om oppsettende virkning

Departementet viser til at Naturvernforbundet har bedt om oppsettende virkning på vedtaket for den delen som gjelder forvaltningsområdet for jerv i Møre og Romsdal, grunnet endret lisensfellingsperiode og at klagen ikke var avgjort. Gitt at klagen nå er behandlet, anser departementet at det ikke er behov for å vurdere å gi oppsettende virkning i denne saken.

Departementets konklusjon

Klima- og miljødepartementet opprettholder rovviltnemndas vedtak om en startkvote på 26 jerv, hvorav 13 kan være hunndyr, og en reservekvote på 8 jerv, hvorav 4 kan være hunndyr. Departementet opprettholder også fordelingen av startkvoten mellom lisensfellingsområdene som vedtatt av nemnda. Departementet finner derimot at fastsatt hunndyrkvote på 8 jerv innenfor forvaltningsområdet for jerv i regionen er så høy at det kan bli vanskelig å nå fastsatt bestandsmål. Departementet reduserer derfor hunndyrkvoten innenfor forvaltningsområdet for jerv, slik at det av startkvoten maksimalt kan felles 5 hunndyr innenfor forvaltningsområdet for jerv. Ett av disse hunndyrene kan felles innenfor forvaltningsområdet for jerv i Møre og Romsdal. Dette er i samsvar med Miljødirektoratets faglige anbefaling.

Departementet opprettholder nemndas vedtak når det gjelder størrelsen på reservekvoten på 8 jerv, hvorav 4 kan være hunndyr. Departementet endrer vilkår for bruk av reservekvoten slik at denne først kan benyttes innenfor forvaltningsområdet for jerv dersom kommende overvåkingsrapport om jerv i 2022 fra Rovdata viser at antall ynglinger overstiger det fylkesvise forvaltningsmålet for forvaltningsområdet, og det foreligger påviste skader i

området i løpet av beitesesongen 2022. Dette er i samsvar med Miljødirektoratets faglige anbefaling. Departementet understreker at det stilles krav til stor grad av varsomhet fra rovviltnemnda ved eventuell vurdering om bruk av reservekvote.

Departementet har i sin avgjørelse lagt vekt på skadehistorikken og skadepotensialet knyttet til jerv i region 6, og finner at det foreligger et skadepotensial, jf. naturmangfoldloven § 18 første ledd bokstav b. Departementet finner at den vedtatte kvoten ikke truer bestandens overlevelse, og at det ikke er andre tilfredsstillende løsninger enn uttak gjennom lisensfelling.

Klagen er delvis tatt til følge.

Med hilsen

Torbjørn Lange (e.f.)
avdelingsdirektør

Gro Kvelprud Moen
fagdirektør

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer

Kopi

Miljødirektoratet
Rovviltnemnda i region 6
Statsforvalteren i Møre og Romsdal
Statsforvalteren i Trøndelag